

STRESZCZENIE ROZPRAWY DOKTORSKIEJ

„Wpływ stopnia wolności gospodarczej na przebieg cyklu koniunkturalnego”

Autor: Bartosz Paweta

Promotorzy: dr hab. Piotr Krajewski, prof. nadzw. UŁ oraz dr hab. Sylwia Roszkowska, prof. UŁ

Ekonomia, jako dyscyplina naukowa, nie była w stanie wypracować jednej wspólnej odpowiedzi na pytanie: jak wolność gospodarcza wpływa na wahania koniunktury. Poglądy oparte na doktrynie keynesowskiej skłaniają się do interwencjonizmu państwowego na rzecz pobudzania wzrostu gospodarczego i ograniczania negatywnych skutków recesji. Z drugiej strony poglądy liberalne, zakorzenione w ekonomii klasycznej, wskazują na samostabilizujące właściwości wolnego rynku. Brak również dogłębnych badań empirycznych w tym zakresie, jako że większość badań skupia swą uwagę na problemie wzrostu gospodarczego niż na samych fluktuacjach. Z kolei dane statystyczne dotyczące wolności gospodarczej zaczęły być publikowane dopiero w latach dziewięćdziesiątych XX wieku.

Celem niniejszej pracy jest więc zbadanie, jaki jest wpływ stopnia wolności gospodarczej na przebieg cyklu koniunkturalnego. Zakres badania obejmuje 34 kraje (głównie OECD) w okresie 92 kwartałów (1996-Q1 – 2018-Q4). Fluktuacje gospodarcze wyrażone są jako cykl odchyłeń realnego PKB per capita, uzyskanego przy pomocy filtrów: Hodrick-Prescott z 3 różnymi parametrami wygładzającymi, Baxter-King, oraz Christiano-Fitzgerald. ‘Wolność gospodarcza’, rozumiana jako miara wolnego rynku, nie jest pojęciem homogenicznym. Niniejsze badanie bada więc jej wpływ na poziomie ogólnym, jak i poszczególnych jej komponentów. Wykorzystany jest tu Indeks Wolności Gospodarczej (Index of Economic Freedom – IEF). Badanie opiera się na 20 modelach

efektów stałych wraz ze zmiennymi zero-jedynkowymi czasu i, dla zapewnienia odporności statystycznej wyników, zmiennymi kontrolnymi biorącymi pod uwagę także czynniki strukturalne.

Otrzymane wyniki, choć należy pamiętać o heterogeniczności IEF, wskazują na odwrotną zależność pomiędzy stopniem wolności gospodarczej a intensywnością cyklu koniunkturalnego – zwiększenie indeksu IEF o 1 punkt zmniejsza cykl odchyleń o 6% (efekty nieliniowe nie są przedmiotem niniejszego badania). Występuje również kumulacja wpływu poszczególnych jego komponentów – zwiększenie wolności gospodarczej w kilku obszarach skutkuje większym stabilizowaniem koniunktury.

Wśród poszczególnych obszarów, wolność w zakresie polityki monetarnej (monetary freedom – stabilna inflacja i ograniczona rola państwa w kształtowaniu cen) ma największy stabilizujący efekt wynoszący 4%. Wolność w zakresie prowadzenia działalności gospodarczej (business freedom) oraz liberalizacja rynku finansowego (financial freedom) charakteryzują się także stabilizującym efektem wynoszącym 1%. W obszarze rozmiaru sektora rządowego obserwuje się dwojaki efekt: im większe obciążenia podatkowe, tym stabilniejsza koniunktura (wpływ 2%); jednakże wpływ ten jest zmniejszany poprzez wpływ wydatków rządowych – im większe, tym większe wahania koniunktury (wpływ 1%). Efektywność funkcjonowania wymiaru sprawiedliwości, otwartość rynkowa na handel międzynarodowy oraz wolność w obszarze inwestycji kapitałowych, okazują się nie mieć wpływu istotnego statystycznie.

Otrzymane wyniki znajdują potwierdzenie teoretyczne głównie wśród liberalnych doktryn. Niniejsza praca może nie tylko wzbogacić dyskurs akademicki, lecz stanowić także praktyczną wartość dla decydentów politycznych i ich doradców ekonomicznych.